

Od Petera za Aidu

Pavetić Kranjčec, Petra

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:274632>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-16**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Diplomski sveučilišni studij Animirani film i novi mediji, smjer Animirani film

DIPLOMSKI RAD

Autorski kratkometražni animirani film

Od Petera za Aidu

From Peter to Aida

Studentica: Petra Pavetić Kranjčec

Mentor: izv. prof. art. Daniel Šuljić

akademska godina 2023./2024.

Zagreb, rujan 2024.

SADRŽAJ

1. Uvod
2. Tema filma
3. Istraživanje teme filma
4. Redateljska koncepcija
5. Sinopsis
6. Scenarij
7. Knjiga snimanja
8. Likovi u filmu
9. Pozadine u filmu
10. Tehnike i programi korišteni za realizaciju filma
11. Zvuk u filmu
12. Montaža filma
13. Financiranje filma
14. Suradnici na filmu
15. Zaključak
16. Fotografije iz filma
17. Korišteni izvori

1. UVOD

Diplomski rad „Od Petera za Aidu“ sastoji se od dva dijela: autorskog kratkometražnog animiranog filma u trajanju od 6'27" i teoretskog dijela.

Animirani film, čija je realizacija započela u zimskom semestru druge godine diplomskog sveučilišnog studija Animirani film i novi mediji, smjer Animirani film, na Akademiji likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, pod mentorstvom izv. prof. art. Daniela Šuljića, realiziran je korištenjem dvaju tehnika. Za animaciju likova korištena je tehnika 2D kompjutorske animacije, dok su pozadine slikane tehnikom akrila na papiru uz mjestimične manje intervencije načinjene crtaćim tehnikama.

U teoretskom dijelu diplomskog rada opisan je proces nastanka filma kroz opise procesa rada na trima glavnim fazama u realizaciji filma: predprodukciji, produkciji i postprodukciji.

2. TEMA FILMA

Odabir teme filma prvi je korak u složenom i dugotrajnom procesu rada na animiranom filmu. Autor mora odabrati temu koja mu je u trenutku početka rada na filmu dovoljno zanimljiva, intrigantna i poticajna da bi je mogao uspješno pretvoriti u vizualni materijal nadopunjen zvučnom podlogom. To mora biti tema za koju smatra da će je moći, korištenjem svog medija vizualnog izražavanja, uspješno komunicirati, prenesti gledateljima na kvalitetan i zanimljiv način kako bi kod njih izazvao određenu emocionalnu reakciju, osjećaje, empatiju... Tema filma može biti bliska autoru u smislu da ju je prethodno proučavao i da ima dovoljno znanja i iskustva o odabranoj temi ili se može baviti temom koja ga zanima i koju će tek početi dublje istraživati za potrebe filma.

U slučaju kratkometražnog animiranog filma „Od Petera za Aidu“ tema filma se pojavila neplanirano i neočekivano u ljeto 2023. za vrijeme obiteljske večere tijekom koje je dvoje gostiju ispričalo detalje svog upoznavanja i svoje veze. To su bili Aida i Peter, par koji je u ljeto 2024. proslavio 60 godina braka. Ukratko prepričana njihova priča glasi: Jednoga dana, pred više od 60 godina, dok je ljetovao s prijateljima na našoj obali, Nijemac Peter je ugledao Zagrepčanku Aidu i zaljubio se u nju na prvi pogled. Napisao joj je brojna pisma. Iako niti na jedno nije dobio odgovor, uporno je pisao i nadao se odgovoru. Balerina Aida primala je pisma brojnih obožavatelja, pa mnoga od njih, kao niti Peterova, nije otvorila. Očajan, Peter je nazvao ured zagrebačke pošte da provjeri stižu li njegova pisma Aidi. Suosjećajni poštar nazvao je Aidu i zamolio je da odgovori Peteru. Nakon toga Aida je Peteru napisala prvo pismo. Tako je započela njihova veza koja traje više od 60 godina.

3. ISTRAŽIVANJE TEME FILMA

Autorica je ovu zanimljivu i emotivnu životnu priču i iznesene činjenice doživjela vrlo filmično. „Filmičnost označuje osobinu nekih motivâ, temâ ili narativnih konstrukcija da na efikasan način mogu biti prikazani na filmu (u ovom smislu govori se o filmičnoj temi.“ [1] Narednih dana ova se priča u autoričinoj glavi preobražavala u slike, pa je o njoj počela razmišljati kao o mogućoj temi svog diplomskog filma. Odlučila je dodatno istražiti ovu temu. Kontaktirala je Aidu i Petera i iznijela im je svoju ideju i želju. Zamisao da se po njihovoj autobiografskoj priči napravi animirani film jako im se svidjela te je uskoro dogovoreno još jedno druženje, sada kod Aide i Petera, u njihovom ljetnom domu na otoku Krku. Ugodno, cjelodnevno druženje rezultiralo je prikupljanjem novih informacija potrebnih za razradu teme.

4. REDATELJSKA KONCEPCIJA

Nakon filma „Koke“ koji je autorica realizirala na prvoj godini diplomskog studija, a kojeg obilježavaju klasična narativna forma, (crni) humor, karikaturalni likovi i boja, autorica se svojim novim filmom „Od Petera za Aidu“ željela vratiti senzibilitetu koji je obilježio njezin film „Kućica za ptice“, koji je napravila u okviru završnog rada na sveučilišnom prijediplomskom studiju Animirani film i novi mediji na Akademiji likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, a to je poetično-romantični film s elementima dokumentarnog filma. Njezinu želju za stvaranjem dokumentarno-animiranog filma dodatno su pojačali dokumentarno-animirani filmovi koji su prethodnih godina bili prikazani na Animafestu. Snažan dojam na autoricu ostavila su dva filma koja su, prvenstveno vizualno, ali i po korištenju motiva pisma kao ključnog elementa oko kojeg se gradi naracija, bili njezini uzori u procesu razrade redateljske koncepcije za film „Od Petera za Aidu“. To su filmovi „Love, Dad“ i „Letter to a Pig“. Film „Love, Dad“ je kratkometražni, trinaest minutni animirani film iz 2021. koji govori o odnosu oca i kćeri. Njihov odnos prikazuje se publici kroz sadržaje pisama koje je otac iz zatvora pisao kćeri i na koje kći, nakon što ih je otkrila odgovara, pokušavajući na taj način uspostaviti vezu s ocem. U pismima koja piše ocu ona govori o svemu što mu zamjera, govoreći o stvarima koje je teško izreći. [2] Ovaj film, izvrstan u svakom smislu, potpisuje mlada (rođena je 1993.), izuzetno uspješna češko-vijetnamska redateljica Diana Cam Van Nguyen. Film „Letter to a Pig“ je kratkometražni, gotovo sedamnaest minutni animirani film iz 2022. Djevojčica, nakon što je na školskom satu čula sadržaj pisma koje je čovjek koji je preživio holokaust čitao prascu koji mu je spasio život, utone u san u kojem se suočava s pitanjima kolektivne traume, identiteta i ljudske prirode. Ovaj film, izvrstan u svakom smislu, također potpisuje redateljica. To je nagrađivana animatorica i likovna umjetnica Tal Kantor (rođena 1988.), autorici jedna od najdražih redateljica animiranih filmova. [3]

Prije nego što je autorica čula priču Aide i Petera, cijelo ljeto 2023. pokušavala je, razgovarajući s brojnim prijateljima i poznanicima, pronaći priču koja bi je se dojmila, a koja bi ujedno bila zabavna i tematski aktualna u vremenu u kojem živimo. To je vrijeme u kojem vladaju nesigurnost, brzina, površnost, egoističnost, nedostatak empatije, truda, ustrajnosti i spremnosti na kompromis. Sve se to negativno odražava se na međuljudske odnose, od onih obiteljskih do prijateljskih i poslovnih. Iako svi

priželjkujemo isto - sklad, stabilnost, sigurnost, ispunjenost osjećajima prihvaćenosti i povezanosti, ostvarenje toga postaje iznimka, a ne pravilo.

Zato se ova romantična biografska priča Aide i Petera, prepuna vrijednosti koje nam danas svima nedostaju, autoricu tako duboko dojmila i gotovo iste večeri odlučila je napraviti film o njima. Iako je ova odluka donesena brzo i lako, autorica je mjesecima tražila odgovore na brojna pitanja. Na koji način ispričati priču? Iz kojeg kuta ispričati priču? Na što staviti naglasak? Kako priču prenesti publici na zanimljiv način? Kako jednu vrlo dugu priču ispričati u kratkometražnoj formi? Kako izbjeći patetičnost teme i predstaviti je publici na način da se publika može povezati s likovima? U traženju odgovora na ova i brojna druga pitanja autorici su najviše pomogli razgovori s mentorom izv. prof. art. Danielom Šuljićem te voditeljicama radionica Tal Kantor, Martinom Scrapelli i Lanom Tankosa Nikolič.

Nakon dugog perioda razmišljanja i pisanja, autorica je odlučila ispričati priču Aide i Petera iz pozicije Petera. Razmišljajući o njihovom odnosu, autorica se mogla lakše poistovjetiti s Peterom nego s Aidom. Autorica se, kao i Peter, ponekad jako trudi oko nečega bez rezultata, pa si postavlja pitanje ima li to smisla. I ona previše sanjari o prošlim događajima i previše razmišlja o stvarima koje su zapravo vrlo jednostavne. Pišući ovu priču iz pozicije Petera autorica na neki način priča i o sebi. I brojni gledatelji mogli bi se prepoznati u liku Petera, u osobi koja previše razmišlja, koja je pomalo bojažljiva, nesigurna, pesimistična i previše zaokupljena sjećanjima. Film je indirektna kritika suvremenog načina upoznavanja i komunikacije dvoje ljudi, od onih putem platformi kao što su Tinder, Bumble, Hinge..., do *hook-up* kulture, otvorenih veza i *situationshipa*. Sve te mogućnosti koje danas imamo na raspolaganju ne pridonose kvaliteti uspostavljanja odnosa, već kvalitetu zamjenjuju kvantitetom. Nitko više ne želi uložiti svoje vrijeme i trud oko nekoga ili nečega, svi žele sve, sada i odmah i ako to nije tako odustaju. Upravo priča Aide i Petera, iz koje vidimo da su Peterova upornost i strpljenje na kraju rezultirali jednom lijepom životnom pričom, prenosi gledateljima poruku da iako ponekad odmah ne vidimo željeni rezultat, da to nije razlog da se čovjek prestane truditi oko stvari do kojih mu je stalo i koje su mu važne. Ne treba odustati nakon prvog neuspjeha. Često, ako se nešto istinski želi i ako se u to uloži dovoljno truda i vremena, doći ćemo do željenog cilja.

Redateljska koncepcija kratkometražnog animiranog filma „Od Petera za Aidu“ usmjerena je na prikaz prije spomenutih vrijednosti posredno, kroz crtice iz života ispričane iz pozicije Petera o njegovom upoznavanju Aide i početku njihove veze. Iako su Aida i Peter već 60 godina u braku, cilj filma nije idealizirati odnos dvoje ljudi, već ispričati toplu priču prepunu snažnih emocija koje su sastavni dio života: zaljubljenost, iščekivanje, razočaranje, ustrajnost, empatija, sreća, ljubav... Peterovi emocionalni usponi i padovi upotpunjeni su detaljima iz vremena u kojem se odvija radnja kao što su pisanje pisama Aidi i njihovo slanje poštom ili telefonski poziv upućen djelatniku pošte. Više o likovima u filmu, pozadinama, zvuku i ukupnoj atmosferi filma napisano je u sljedećim poglavljima.

„Dokumentarni biografski film oblikuje se pomoću dokumentarističkih metoda; najučestalije su dvije: u prvoj se prikaz utemeljuje na dokumentima (djela te ličnosti, službeni dokumenti, slike, fotografije ili filmske snimke i događanja u kojima je sudjelovala), na svjedočenjima o njoj (iskazi osoba koje su je poznavale ili na koje je

izvršila neki utjecaj) i na spikerskom komentaru; druga metoda, u novije vrijeme sve češće primjenjivana, reportažnog je karaktera: odabrana ličnost se prati, snima se njezin rad i privatni život, pa je u tom slučaju ona i fizički protagonist svoje biografije.“ [4] Iako je film „Od Petera za Aidu“ oblikovan pomoću dokumentarističke metode svjedočenja, ovaj film bi samo uvjetno mogli kategorizirati kao dokumentarni biografski film jer je autorica, zbog ograničene duljine trajanja filma i postizanja što kvalitetnije dramaturgije, originalno svjedočanstvo Aide i Petera malo modificirala, pa bi film mogli kategorizirati kao kratkometražni animirani film inspiriran istinitim događajima.

5. SINOPSIS

Sinopsis filma „Od Petera za Aidu“: Peter, mladić iz Njemačke, na prvi se pogled zaljubio u Aidu iz Zagreba. Odlučio joj je napisati pismo. Nakon duge borbe sa samim sobom oko toga što da joj uopće napiše, poslao je prvo pismo na koje nije dobio odgovor. Uporno je pisao, a kako odgovora nije bilo, u očaju, nakon više mjeseci čekanja, nazvao je poštanski ured. Nakon toga, napokon je primio dugo očekivani odgovor. Peterova zaljubljenost i ustrajnost rezultirali su brakom koji traje već 60 godina.

6. SCENARIJ

„Scenarij je detaljan sadržaj filma, sa više ili manje napomena o načinu realizacije.“ [5] Pisanje scenarija za film „Od Petera za Aidu“ bilo je iscrpljujuće i dugotrajno. Tijekom tog procesa scenarij je više puta mijenjan i doradivan samostalno i u skladu s komentarima i uputama koje je autorica dobila od mentora izv. prof. art. Daniela Šuljića i redatelja Gorana Ribarića s kojim je autorica doradila dramaturgiju filma. Do minimalnih izmjena scenarija došlo je i u fazi animacije, tijekom koje su uočena mjesta koja bi mogla biti riješena na bolji način. Ove korekcije omogućile su autorici da dodatno utječe na ukupnu razinu kvalitete filma. Ovakav pristup bio je moguć jer je za cijeli proces animacije bila zadužena samo jedna osoba, autorica filma, koja je u svakom trenutku imala uvid u sve što je do tada napravljeno i imala je potpunu kontrolu nad postepenim, dugotrajnim, kreativnim procesom stvaranja cjeline filma. Ovakav način rada naravno nije moguć u situaciji kad se radi o scenariju za film čija se realizacija odvija timski i kad različite zadatke istovremeno rješava više angažiranih suradnika. U tom slučaju naknadne izmjene u scenariju predstavljale bi značajan organizacijski problem.

U nastavku se nalazi scenarij filma „Od Petera za Aidu“.

INT. PETEROVA SOBA - DAN

Razglednica Plave Lagune. PETER (18) se prisjeća ljetne noći kada je upoznao AIDU (16).

PETER (v.o.)

Bilo je to ljeto 1963. kada sam ju upoznao. Najljepšu djevojku koju sam ikada vidio.

Pejzaž Plave Lagune transformira se u portret Aide. Aida gleda u kameru.

PETER (V.O.)

I od nje su samo ostala sjećanja, adresa i uvojak kose.

Uzima pramen kose i reže ga.

PETER (V.O.)

Još sam joj tamo rekao da ću joj pisat čim dođem doma u Njemačku.

Kamera prati Aidinu ruku u kojoj je uvojak kose. Daje ga Peteru (POV). Peter stavlja uvojak kose na stol.

PETER (V.O.)

Nikako da krenem.

Na stolu su prazan papir, olovka i uvojak kose. Peter zabrinuto gleda u prazan papir.

PETER (V.O.)

Danima sam se premišljao što i kako da joj napišem.

Papir na stolu počne rasti. Papir postane veći od Petera, kao val koji će se srušiti na njega. Peter otvori oči i shvati da je sve to samo njegova mašta.

PETER (V.O.)

Dovoljno sam se razvlačio. Vrijeme je da se krene.

Papir se smanjio na normalnu veličinu. Peter gleda u papir. Uzima olovku i napravi točku.

PETER (V.O.)

Ok, olovka me gleda, gledam ja nju. Evo, uzimam ju. I što sad? Ajde, pomoz mi glupa olovko, šta da pišem? Reci mi. Točka. Sve kreće s točkom, tako su me učili na matematici.

Točka na papiru počne rasti.

PETER (V.O.)

Ne, ne, ne, šta je ovo??! Šta bih ja njoj uopće mogao napisati?

Crnilo točke s papira penje se na Petera. Peter se boji.

PETER (V.O.)

Osramotit ću se, ispast ću jadan i izgubiti priliku s njom jer neće ni odgovoriti na moje smeće od pisma.

Gleda crnilo na ramenu i otpuše ga.

PETER (V.O.)

Iako, da me uopće nije percipirala, ne bih dobio kosu od nje.

Na stolu opet vidimo prazan papir, uvojak kose i olovku. Zoomiramo na uvojak kose na stolu. Uvojak se pretvori u kosu. Iz kose nastane uho. Uho se zarotira i otkrije se lice Aide. Aida se malo udalji i trepne. Daje Peteru ruku. Peter uzima Aidu za ruku. Zoomiramo opet na Aidino lice, pa na njezina usta. Iz usta se formira rečenica: „DEAR AIDA“. Peter gleda u papir na stolu na kojem piše: „DEAR AIDA“. Peter zadovoljno gleda u papir.

PETER (V.O.)

Previše razmišljam. Ajde, Draga Aida....

Peter piše pismo. Iz riječi napisanih na papiru formiraju se ruke koje se drže. Kamera se udalji i vidimo Petera i Aidu koji se drže za ruke i plešu. Ponovno zoomiramo na njihove ruke koje se pretvore u Aidino lice. Aidino lice nestane i stvori se olovka

koja napiše točku. Peter spušta olovku na stol. Pakira pismo u kovertu.

PETER (V.O.)

Draga Aida, znam da se poznajemo nevjerojatno malo, zapravo samo nekoliko sati. Pokušavam ti napisati ovo pismo već danima i nikako da se usudim staviti riječi na papir. Jedino mjesto koje vidim kad zatvorim oči je Plava Laguna i slika nas dvoje. Kako smo plesali, kako si me držala za ruku. Kako ti je svjetlo padalo na lice i kako si me gledala. Održava me samo nada da ćemo se uspjeti vidjeti u bližoj ili daljoj budućnosti, kad god, samo da budemo jedno kraj drugog, makar na trenutak. S ljubavlju, Peter

EXT. ISPRED POŠTANSKOG SANUČIĆA U NJEMAČKOJ - DAN
Peter drži pismo u rukama dok stoji ispred poštanskog sandučića. Izmjenjuju se kadrovi zabrinutog Petera i poštanskog sandučića. Peter ubacuje pismo u poštanski sandučić.

INT. PETEROVA SOBA - DAN

Listovi kalendara padaju pred Petera. Ispred njegovih nogu pod je pun papira s datumima.

PETER (V.O.)

Dani su prolazili, a dogovora nije bilo. Svaki dan sam joj poslao novo pismo. Svašta mi se vrtilo po glavi što je moglo poći po zlu, pa sam odlučio istražiti situaciju.

Peter zabrinuto čeka. Peter zove poštanski ured u Njemačkoj.

INT. PETEROVA SOBA / POŠTANSKI URED U NJEMAČKOJ - DAN
Peteru se na telefon javi POŠTAR (37).

POŠTAR

Tko? Aida? Ne znam, mi smo poslali, a šta oni rade, ja ne znam. Ma znate kak je dolje u Jugoslaviji, to je sve sporo... Pa dok popiju kavu ode pol radnog vremena. Stripete se još barem tjedan, dva.

INT. PETEROVA SOBA - DAN

Peter tužno leži na stolu. Ponovo zove Poštara.

INT. POŠTANSKI URED U NJEMAČKOJ - DAN

Poštar se javlja na telefon. Zavaljen je u stolcu s nogama na stolu.

POŠTAR

Da? Opet vi. Slušajte, nemamo samo vaša pisma za slat, imamo hrpetinu posla. Kad bude nešto javimo vam.

INT. PETEROVA SOBA - DAN

Peter se diže od stola kad začuje zvono na vratima.

INT. PETEROVO PREDSOBLJE STANA - DAN

Na Peterova vrata je došao Poštar. U ruci drži pismo koje daje Peteru.

POŠTAR

Evo konačno mladi gospodine.

INT. PETEROVA SOBA - DAN

Peter, presretan, gleda u razglednicu koju mu je donio Poštar. Na razglednici je grad Zagreb. Na razglednici se ispisuju slova.

AIDA (V.O.)

Dragi Peter, dolazim s plesne
turneje u Zagreb 20. 9. Nadam se
da se vidimo uskoro. S ljubavlju,
Aida.

EXT. EUROPA - KARTA EUROPE - DAN

Na karti Europe kamerom pratimo crtice koje ispisuju
put kojim je Peter putovao od Njemačke do Zagreba.

PETER (V.O.)

Uzeo sam ključeve i razglednicu i
sjeo u auto. Zapravo nisam pojma
imao koliko mi treba do Zagreba.
Znao sam samo da sam morao što
prije krenuti.

INT./EXT. PETEROV AUTO - NOĆ

Peter vozi noću.

PETER (V.O.)

Negdje na pola puta, kad me je
pustio adrenalin sam počeo opet
razmišljati. Jel to malo čudno za
napraviti? Ma nije, valjda me
očekuje.

EXT. TKALČIĆEVA 63 - DAN

Peter stoji ispred Aidine kuće.

PETER (V.O.)

Na jednom sam stajao ispred
Njezinog prozora, samo što nje
nije bilo.

Okrene se prema prozoru ispod kojeg stoji. Na prozoru
je naslonjena BABA (67).

PETER

Gospođo, živi li ovdje Aida?

BABA

Kaaaj??

PETER

Aida? Ovdje?

Baba klima glavom lijevo-desno.

EXT. TKALČIĆEVA ULICA - DAN

Vidimo ljude koji se šecu Tkalčićevom ulicom.

PETER (V.O.)

Čekao sam cijeli dan, ljudi su prolazili i tako sam dočekaao mrak. Iako sam izgubio svu nadu, nekako sam bio ponosan na sebe. Barem sam probao, ali ako nije suđeno, nije. Čemu ova sva muka? Da ju vidim opet na par sati?

INT./EXT. PETEROV AUTO - NOĆ

Peter ulazi u svoj auto. Neko vrijeme sjedi u tišini i gleda ispred sebe. Duboko udahne i izdahne.

PETER (V.O.)

Morat ću otić u jednom trenutku. Vrijeme je da odustanem.

Kamera se rotira tako da vidimo bočni prozor auta. Peter tužno pali auto. Na bočnom prozoru pojavi se Aida. Aida stavi ruku na prozor.

PETER

Aida!?!

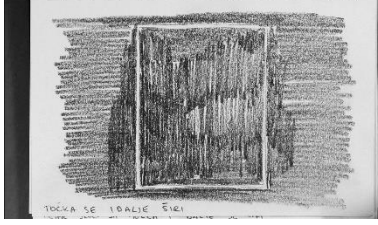
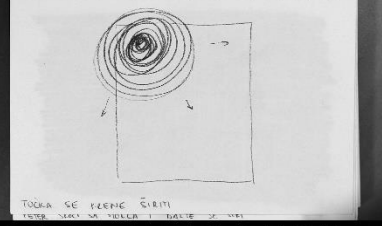
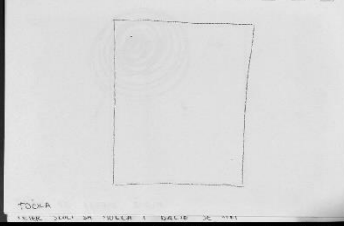
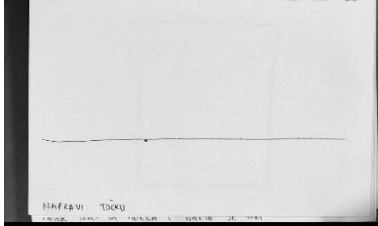
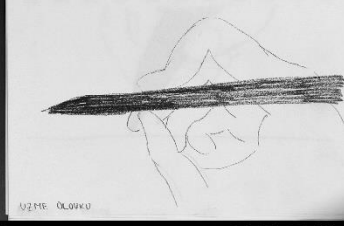
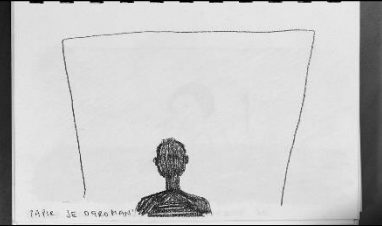
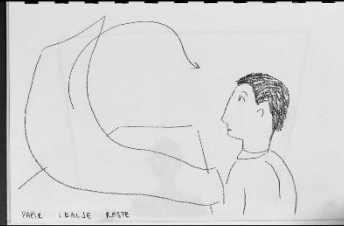
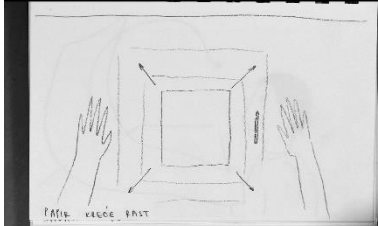
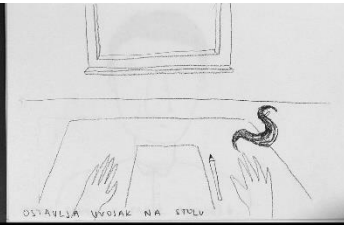
Fade to black.

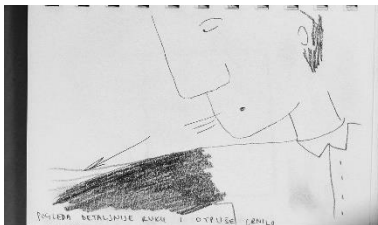
7. KNJIGA SNIMANJA

„Knjiga snimanja (*storyboard*) prezentacija je scenarija u crtežima i njome zapravo počinje realizacija filma. Radi je režiser, a izvodi je glavni crtač (dizajner). U knjizi snimanja prikazane su redom, u formi stripa, sve ključne situacije filmske priče podijeljene u kadrove, s vremenskim trajanjima, načinom montaže, brojem pozadina, naznačenim dijalozima, šumovima i uputama za muziku.“ [5]

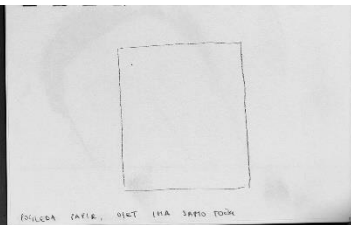
Kako je već navedeno u prethodnom poglavlju, scenarij je tijekom procesa rada na filmu bio više puta mijenjan i doradivan. Sve ove promijene i dorade nisu unesene u knjigu snimanja jer je animaciju radila sama autorica, pa je iz tog razloga u svakom trenutku imala potpunu kontrolu nad cijelim procesom i uvid u sve što je napravljeno i što još treba napraviti do završetka procesa stvaranja filma. Knjiga snimanja autorici je poslužila kao dobra osnova za izradu animatika. Animatik je za autoricu bio vrlo važan iz dva razloga: on joj je, u ovom filmu, kao i u prethodnim filmovima, bio glavna smjernica tijekom procesa stvaranja filma, ali i glavni alat u početnoj fazi komunikacije sa suradnicima.

Knjiga snimanja koja se nalazi u nastavku predana je, uz scenarij, kao dio dokumentacije koju su studenti druge godine sveučilišnog diplomskog studija Animirani film i novi mediji, smjer Animirani film trebali pripremiti za Hrvatski audiovizualni centar za poticanje proizvodnje animiranog filma na temelju koje Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu dobiva sredstva za realizaciju studentskih diplomskih animiranih filmova.

POGLA ZAVALIŠE KAKO OČIŠĆENI PRILIKI

POGLA OČI, OČI IMA SAKTO TOOK

POGLA U OČIŠĆENI

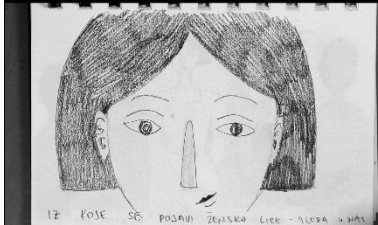
POGLA SE OČI I KAKO SE DOK U KODU

POGLA IMA OČIŠĆENI

POGLA SE POKREĆE U ČIŠĆENI KODU

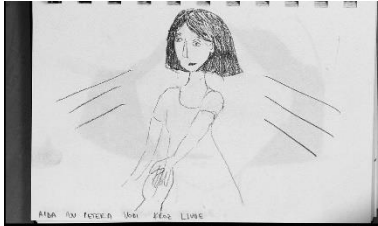
IZ POSE SE POŠAHI ŽENSKA LIČE - POGA U NMA

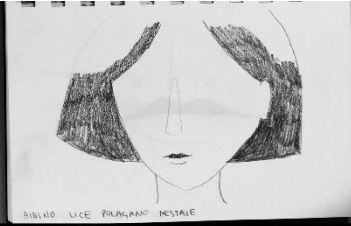
AIDA POGA MI POGA (KAKO NISU JE NAMA NEMAJE KODU)

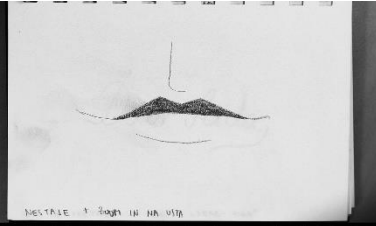
POGLA (PO) IMA DANE POGA

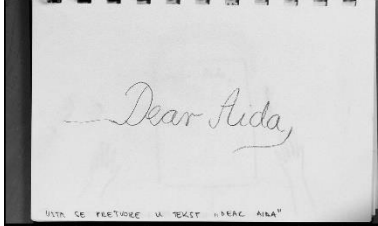
AIDA IMA POGA IMA KODU LIČE

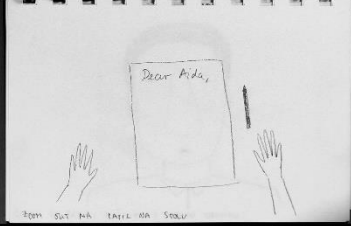
POGLA LIČE POGA IMA NEMAJE

POGLA IMA POGA IMA NMA

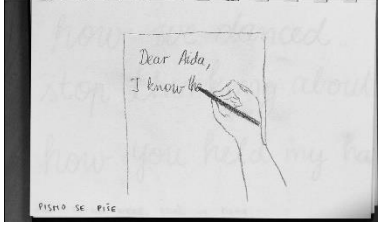
POGLA SE POKREĆE U TEKST "DEAR AIDA"

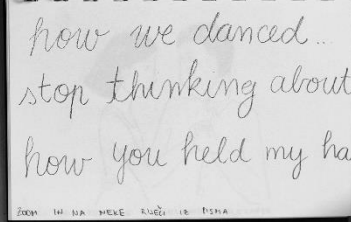
POGLA IMA NMA POGA IMA NMA

POGLA U POGA, POGA IMA NMA IMA

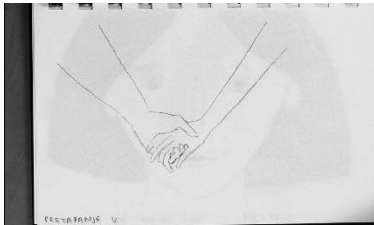
POGLA SE POGA

POGLA IMA NMA POGA IMA NMA

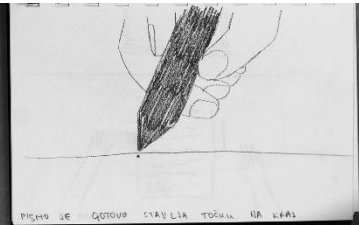
POGLA SE POKREĆE U POGA IMA - POGA IMA

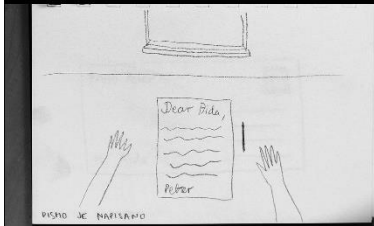
REKONSTRUKCIJA

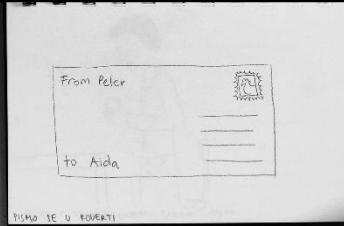
PRESTAVANJE NA AIRBING LICE - MESTAJE

PICHO JE OČISTOVA STAV LJA TOŠKI NA KRAJ

PICHO JE NAVRILANO

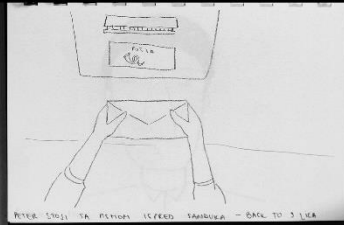
TIPKO JE U FOKERTI

PETER U TELEFARVENEM GLEBA PISMA

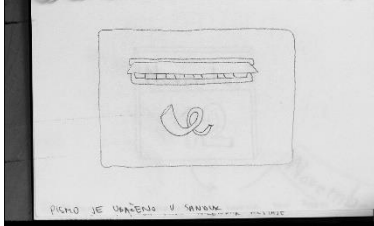
DEKRE SE I KRENE TIKAT S PIGORI U BAKI

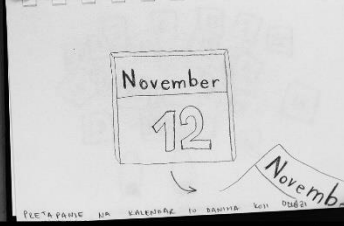
PETER SUDI TA PETERI UČRED PAMBUKA - BAKI TO I LKA

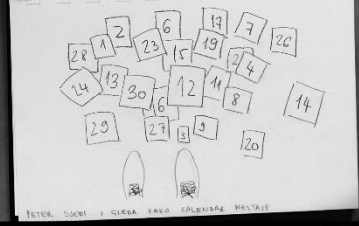
GLEBA U PISMA

PICHO JE UPREMO U SANJAM

PRESTAVANJE NA KALENDARU U BAKIJA LUKI DUBI

PETER SUDI I GLEBA KAKO KALENDARU PISMA

PETER KAZIŠEJA I TO JE SUE MOŠLO PČI IZ ŽNA

PETER NAZIJA KAZIŠEJA POTE

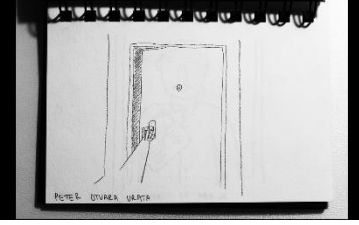
TOŠTA JE ŽNA

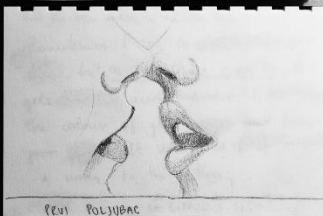
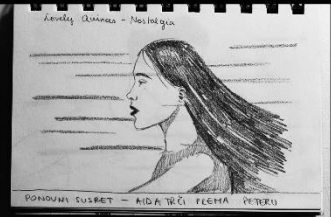
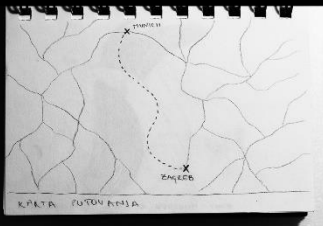
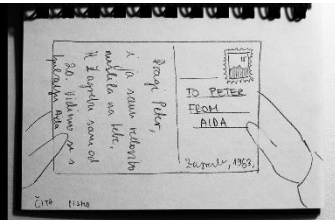
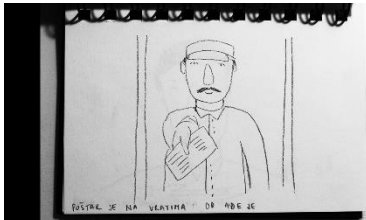
PETER KUMI NADU

ŽONKO NA KZETA

PETER UVAJE VAKA

Ovo je priča Petera i Aida.
2024. slave 60 godina braka.

ŠEPIĆA

Šepić

8. LIKOVI U FILMU

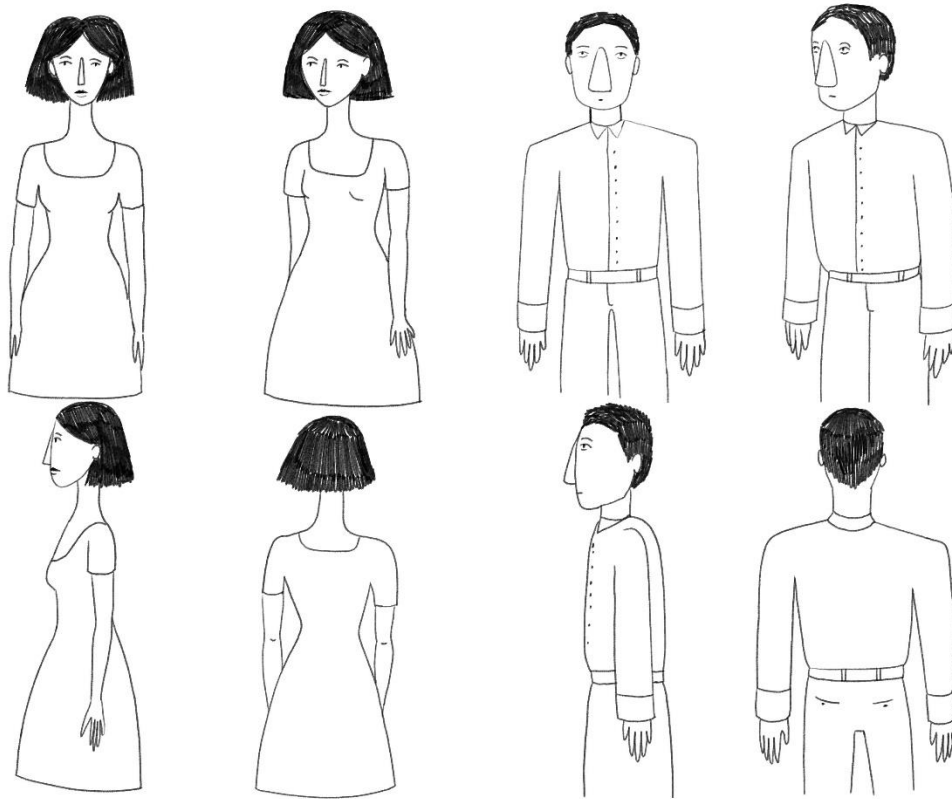
U filmu se vizualno pojavljuju dva glavna lika: Peter i Aida i dva sporedna lika: djelatnik pošte i starija gospođa. Osim njih, u pojedinim kadrovima filma prikazani su slučajni prolaznici.

Iako se radi o kratkometražnom animiranom filmu inspiriranom istinitim događajima i autorica filma je bila upoznata s fizičkim izgledom dva glavna lika u vrijeme njihove mladosti, tj. u vrijeme odvijanja radnje filma, autorica si je u fazi izrade dizajna likova dozvolila umjetničku slobodu u smislu odstupanja od stvarnog izgleda Petera i Aide. To je bilo moguće jer, u ovom slučaju, njihov stvarni fizički izgled nije bitan za temu koja se filmom želi komunicirati s publikom. Ono što je autorici bilo važno je da dizajn likova bude usklađen s željenim vizualnim dojmom. Glavno obilježje stvarnog izgleda Petera i Aide, u vrijeme dok su bili mladi i u kojem su prikazani u filmu, je da su oboje imali svijetlu boju kose (Aida je imala dugu kosu), plave oči i vitku tjelesnu građu. Obzirom na karakter i boju pozadina, u cilju postizanja kontrasta likova i pozadina, odlučeno je da oboje u filmu imaju tamnu kosu (Aida u filmu ima kratku kosu) i tamnu boju očiju.

Dizajn lika poštara i starije gospođe, kao i izgled slučajnih prolaznika, napravljeni su proizvoljno, nevezano uz njihov stvarni izgled jer on autorici nije niti bio poznat.

Za animaciju i koloriranje najzahtjevniji su bili kadrovi u kojima autorica prikazuje tranziciju stvarnog u nestvarno i nestvarnog u stvarno. Koristeći tranzicije autorica vizualno omogućava gledateljima da iz svijeta prikazane stvarnosti uđu u svijet Peterovih misli, sjećanja, sanjarenja, maštanja o voljenoj Aidi, kao i da ih iz tog svijeta vrati u realan svijet u kojem se nastavlja odvijati radnja filma. Kadrovi u kojima autorica koristi tranziciju su kadrovi u kojima Peter piše pisma, dakle oni u kojima nema dinamike radnje u fizičkom smislu, ali postoji dinamika radnje u smislu misaonog procesa glavnog protagoniste filma. Neki od kadrova u kojima je korištena tranzicija su kadar u kojem se prikaz vedute mjesta na Jadranskoj obali, gdje su se Aida i Peter upoznali, postepeno, u njegovim mislima, pretvori u Aidu ili kadar u kojem vidimo Petera kako piše Aidi pismo, a slova se postepeno pretvore u prikaz njih dvoje kako plešu. Nakon zumiranja na lice Aide, ono se pretvori u točku kao trag na papiru koji je ostavila olovka kojom Peter piše pismo.

Uz scenarij i knjigu snimanja, dio dokumentacije koju su studenti trebali pripremiti za Hrvatski audiovizualni centar za poticanje proizvodnje animiranog filma na temelju koje Akademija likovnih umjetnosti dobiva sredstva za realizaciju studentskih diplomskih animiranih filmova je i dizajn likova. U nastavku se nalazi grubi dizajn likova za Aidu i Petera koji je predan u tu svrhu.

9. POZADINE U FILMU

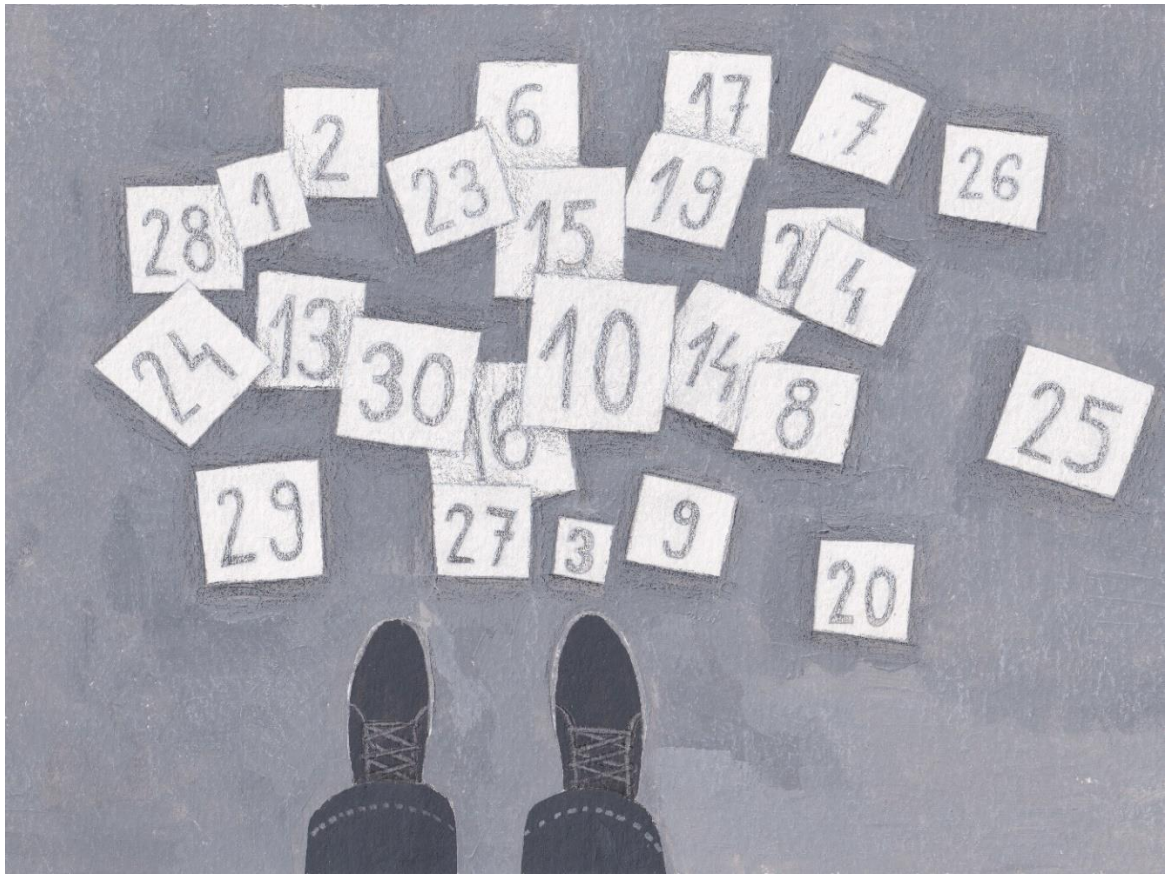
Za razliku od animacije likova koja je napravljena tehnikom 2D kompjutorske animacije, pozadine u filmu napravljene su analogno, slikarskom tehnikom akrila na papiru, uz mjestimične manje intervencije koje su načinjene korištenjem više crtačkih tehnika. Analogni pristup u stvaranju pozadina odabran je kako bi se, na tehnički jednostavniji način, postigao željeni vizualni dojam u filmu nego što bi to bilo u slučaju da se za stvaranje pozadina koristi tehnika 2D kompjutorske animacije. Da su pozadine rađene digitalno, željeno bogatstvo teksture papira, tragova poteza kistom i crtačim sredstvima morali bi biti oponašani. Vremenski, taj bi proces bio zahtjevan, a konačni rezultat manje kvalitetan. Korištenjem analogne tehnike autorica se ujedno željela približiti vremenu u kojem se odvija radnja filma. Za potrebe filma naslikano je četrdesetak pozadina na kojima su prikazani eksterijeri poput veduta grada, interijeri stambenih i uredskih prostora i automobila, detalji u interijeru kao što su stol i vrata, različiti predmeti kao što su poštanski sandučić, telefon, zemljopisne karte... Sve pozadine naslikane su korištenjem crnog i bijelog akrila. Na originalima pozadina prevladavaju svijetlije sivi tonaliteti, dok se tamno sive i bijele plohe pojavljuju rjeđe. Neki elementi prikazani su samo linijski, grafitom, kao na primjer bročnici na instrument ploči automobila. Nakon što su naslikane, pozadine je bilo potrebno skenirati. Digitalizacija pozadina postupkom skeniranja i spremanja u odgovarajućem formatu omogućila je njihovu naknadnu digitalnu obradu i njihovo korištenje u procesu

2D digitalne animacije kao jedan od *layera*. Osim opisanih figurativnih pozadina u filmu se koriste i apstraktne, linijski teksturirane, titrave pozadine koje su nacrtane crtačim sredstvom na papiru, nakon čega su prebačene u digitalnim format i obrađene na prethodno opisani način. Sve naslikane pozadine u filmu su primarno statične, samo u nekoliko slučajeva postoje i elementi koji su animirani.

U procesu postprodukcije slike autorica je napravila digitalnu obradu pozadina na način da je hladne, sive tonalitete prisutne na analognim originalima pretvorila u tople tonalitete sepije. Ovim postupkom omogućena je jednostavnija i bolja kontrola postizanja željenih tonaliteta i njihova bolja ujednačenost nego što bi to bilo moguće u analognom mediju.

U nastavku se nalazi nekoliko primjera naslikanih pozadina.

10. TEHNIKE I PROGRAMI KORIŠTENI ZA REALIZACIJU FILMA

Animirani film „Od Petera za Aidu“ realiziran je kombinacijom dvaju tehnika. Za animaciju likova korištena je tehnika 2D kompjutorske animacije koja je rađena na grafičkom tabletu u programu TVPaint Animation. Pozadine u filmu naslikane su tehnikom akrila na papiru. Nakon što je naslikala pozadine, na nekima od njih autorica je načinila mjestimične manje intervencije korištenjem crtačkih tehnika kako bi postigla željeni vizualni dojam. Naslikane pozadine su skenirane i spremljene u JPEG formatu kako bi se mogle obraditi na računalu i koristiti u procesu stvaranja filma kao jedan od *layera*. Po načinu rada tehnika 2D kompjutorske animacije najbliža je klasičnoj animaciji (papir-olovka) koju autorica izuzetno voli. Ona ujedno najviše odgovara njezinom likovnom senzibilitetu. U tehnici 2D kompjutorske animacije autorica je realizirala sve svoje animirane filmove. Film „Kućica za ptice“, njezin završni rad na prijediplomskom studiju, napravljen je u crno-bijeloj tehnici korištenjem linije kao jedinog likovnog elementa. U filmu „Koke“, koji je nastao na prvoj godini diplomskog studija, uz liniju se pojavljuju ploha i boja koji vizualno dominiraju filmom.

U filmu „Od Petera za Aidu“ autorica se vratila liniji, a hladan crno-bijeli odnos prisutan u prvom filmu, u ovom je filmu zamijenila toplim tonalitetima sepije. U fazi postprodukcije, koristeći se programom Adobe After Effects, autorica je napravila intervenciju u svim kadrovima filma: tonirala je hladne sive tonalitete i pretvorila ih je u tople sepija-smeđe tonalitete čime je željela postići vizualni dojam koji odgovara temi i

vremenu radnje filma. Sepija je postupak toniranja, kemijskog bojenja crno-bijele filmske vrpce kojim se dobiva tzv. sepija-smeđi ton koji se koristio u filmskoj industriji u vrijeme crno-bijelog filma, a kojim se želio postići određeni ugođaj, sugerirati vremenski otklon, minula vremena, sjećanja...[6, 7]

2D kompjuterska animacija, u usporedbi s 2D klasičnom animacijom papir-olovka, autoru značajno olakšava i ubrzava cijeli proces stvaranja filma u fazi produkcije. U fazi postprodukcije ova tehnika omogućava autoru jednostavne naknadne obrade animiranih kadrova s ciljem postizanja željenog vizualnog dojma kao ključnog elementa kojim autor komunicira temu filma s publikom. Sve prednosti korištenja tehnike 2D kompjuterske animacije, u fazama produkcije i postprodukcije, posebno su važne u slučajevima kad većinu poslova na filmu mora obaviti jedna osoba, kao što je to bilo u ovom slučaju kad je autorica filma, u vrlo kratkom vremenu, trebala realizirati gotovo šest i pol minuta animiranog filma. Prva ideja autorice je bila da film realizira analogno, no nakon prvih pokušaja odustala je od ove ideje jer je shvatila da uz postavljeno vremensko i financijsko ograničenje to nije moguće.

Iako se 2D kompjuterskom animacijom ne može u potpunosti postići ljepota, mekoća i toplina linijskog crteža koji nastaje na papiru, odabirom odgovarajućeg *brusha* taj nedostatak postaje potpuno zanemariv, posebno ako se uzmu u obzir sve navedene prednosti. Za realizaciju animiranog filma „Od Petera za Aidu“ korišteni su slijedeći programi: TVPaint Animation, Adobe Photoshop, Adobe Premier Pro, Blender i Adobe After Effects.

11. ZVUK U FILMU

„Zvuk na filmu, uz vizualno osnovni element filmskog izraza. Pod zvukom na filmu razumijeva se sveukupnost zvučne senzacije, snimljene i zapisane na filmskoj vrpici, koja se s vizualnom senzacijom prezentira gledaocu. Čini je skup odabranih zvukova određenih akustičkih svojstava tehnički i kreativno oblikovanih u skladu s filmskom slikom, pa se u tom smislu naziva i ton (na filmu). U praktičnoj, funkcionalnoj podjeli, osnovne vrste izražajnih elemenata filmske zvučne senzacije su: govor, glazba i šum.“[8]

Zvuk kratkometražnog animiranog filma „Od Petera za Aidu“ čine govor, glazba i šum.

Govor u filmu prisutan je kao naracija i unutarnji monolog glavnog protagonistice Petera te njegov dijalog s djelatnikom pošte i starijom gospođom. Iako je početna ideja bila da govor bude snimljen na hrvatskom jeziku, prvenstveno kako bi bio zadovoljen dio u Pravilniku o diplomskom radu i diplomskom ispitu koji se odnosi na upotrebu jezika, na kraju se, u dogovoru s mentorom, od te ideje odustalo i govor je snimljen na njemačkom jeziku. Razlozi koji su doveli do ove odluke su brojni. Prvi razlog je što se radi o filmu koji je inspiriran i napravljen prema istinitim događajima, a njemački je materinji jezik glavnog protagonistice. Drugi razlog je što je film koncipiran na način da je priča o Aidi i Peteru ispričana iz pozicije Petera, kroz njegovu naraciju, unutarnje monologe i dijaloge, pa je prirodnije i logičnije rješenje bilo da naracija, unutarnji monolog, dijalog s djelatnikom pošte i upit upućen starijoj gospođi budu snimljeni na njemačkom jeziku, materinjem jeziku glavnog protagonistice, jeziku na kojem razmišlja

i kojim govori. Također, elementi kao što su velika udaljenost između mjesta boravka Aide (Hrvatska) i Petera (Njemačka) i njihova jezična različitost (Peterov materinji jezik je njemački, a Aidin hrvatski, pa se njihova komunikacija odvija na engleskom) vrlo su bitni, ako ne i ključni elementi za radnju filma. Ovo su glavni razlozi zbog kojih je odlučeno da će u filmu biti korišten strani jezik, naravno uz titlove na hrvatskom jeziku. Mentor i autorica smatraju da će ovim postupkom na uvjerljiviji i kvalitetniji način prenijeti suštinu priče Aide i Petera gledateljima, poštujući pritom i dokumentarnost u dijelu koji je bitan za priču i čijom bi izmjenom suština filma mogla biti bitno umanjena, a to je situacija u kojoj bi sva naracija, unutarnji monolozi, usmena i pismena komunikacija bili na hrvatskom jeziku.

U tu svrhu trebalo je pronaći izvornog govornika njemačkog jezika čija boja glasa najbolje odgovara karakteru i dobi glavnog lika. Prvi izbor bio je jedan animator iz Njemačke, no on zbog drugih obaveza nije bio u mogućnosti sudjelovati u snimanju. Drugi izbor bio je David Hafer Garcia, student slikarstva na Akademie der bildenden Künste Wien u Beču. David je pristao na snimanje pa mu je autorica poslala tekst i animatik kako bi se mogao pripremiti. Snimanje je trebalo napraviti profesionalno, pa je mentor izv. prof. art. Daniel Šuljić kontaktirao svog kolegu profesora Nikolausa Jantscha s Universität für angewandte Kunst Wien i zamolio ga za pomoć. Profesor Jantsch, David i autorica filma našli su se jedno prijepodne krajem srpnja 2024. u studiju za snimanje zvuka na Universität für angewandte Kunst Wien. Snimljeno je desetak varijacija tempa i tonaliteta izgovorenog teksta kako bi se u procesu montaže zvuka mogla odabrati ona koja će biti najbolje usklađena s animacijom. David je posudio glas i Peteru i djelatniku pošte na način da je tekst koji izgovara djelatnik pošte pročitao drugačijim tonalitetom glasa. Autorica filma posudila je glas starijoj gospođi.

Glazbu korištenu u filmu „Od Petera za Aidu“ čini postojeće strano glazbeno djelo i glazba komponirana za film.

Ako autor želi u filmu koristiti postojeće glazbeno djelo na način da ga sinkronizira u audiovizualno djelo, mora imati odobrenje autora glazbenog djela, jer sukladno zakonu u takvim slučajevima autoru/autorima i drugim nositeljima autorskog prava na glazbeno djelo pripada sinkronizacijsko autorsko pravo. Oni mogu bez obrazloženja uskratiti ili dati odobrenje za sinkronizaciju glazbenog djela u neko drugo audiovizualno djelo. Odobrenje za sinkronizaciju može biti dato uz uvjet plaćanja autorske naknade čiji iznos samostalno određuje davatelj odobrenja ili može biti dato besplatno. [9] Dobro je znati da autoru književnih, znanstvenih i umjetničkih autorskih djela pripada autorsko pravo na njegovo autorsko djelo činom stvaranja djela, što znači da se njime ne štiti ideja, već djelo kao izraz ideje. Autorsko pravo i sustav pravne zaštite autorskih prava daju autoru isključivo pravo korištenja ili odobravanja drugima korištenja svog autorskog djela za života autora i 70 godina nakon njegove smrti. Nakon tog roka autorsko djelo postaje javno dobro koje se može koristiti uz obvezu priznavanja autorstva i poštivanja djela i autora. [10]

Sukladno navedenom, autorica filma je uputila dvije molbe za odobrenje za sinkronizaciju dvaju postojećih glazbenih djela u njezin autorski kratkometražni film „Od Petra za Aidu“. To su „Nostalgia“ Dunje Ercegović i "V Postojnski jami" Ansambela bratov Avsenik. Odabir ovih dvaju djela zasnovan je isključivo na auditivnom senzibilitetu autorice koja je ove dvije kompozicije osjetila kao one glazbene podloge čija će prisutnost u pojedinim kadrovima filma naglasiti ukupnu atmosferu i emocije

koje autorica filmom želi prenijeti gledateljima. Dok su glazbeno djelo „Nostalgia“ i cijeli opus Dunje Ercegović bili dobro poznati autorici filma od ranije, instrumentalno djelo "V Postojnski jami" autorica je prvi put čula slučajno, tijekom jednog planinarskog izleta, u trenutku kada je već duže vremena radila na filmu. Već pri prvom slušanju ovog djela autorica je u njemu pronašla onaj auditivni emocionalni ton za koji je osjetila da bi bitno pojačao ukupni dojam filma jer savršeno odgovara romantičnoj i nostalgičnoj priči koju autorica prenosi gledateljima.

Prvu molbu za odobrenja za sinkronizaciju autorica je uputila Dunji Ercegović za pjesmu „Nostalgia“ koju Ercegović izvodi kao Lovely Quinces. Dunja Ercegović je autorici dala odobrenje za sinkronizaciju bez plaćanja autorske naknade. Ovo glazbeno djelo trebalo je biti korišteno u zadnjoj sekvenci filma koja je tijekom dramaturške dorade filma izbačena. Dunja Ercegović je tridesetogodišnja splitska kantautorica, dobitnica Porina za žensku vokalnu izvedbu (2022.) koju šira javnost zna kao Lovely Quinces i Bad Daughter. [11]

Drugu molbu za odobrenje za sinkronizaciju autorica je uputila izdavačkoj kući Helidon za instrumentalno djelo "V Postojnski jami" koje se nalazi na albumu iz 1976. „Kjer pesem in veselje sta doma 2" Ansambela bratov Avsenik. Helidon je prva slovenska izdavačka kuća osnovana 1967. čiji katalog uključuje različite žanrove od pop, narodne i klasične glazbe do izvođača kao što su Buldožer, Lačni Franz, Pankrti i Miladojka Youneed. Izdavač albuma „Kjer pesem in veselje sta doma 2" autorici je dao odobrenje za sinkronizaciju, a njezinu molbu prosljedio je gospodinu Slavku Avseniku ml. od kojeg je također bilo potrebno dobiti odobrenje. Slavko Avsenik ml. je od autorice zatražio dodatne informacije o filmu kako bi nakon konzultacija s ostalim nositeljima autorskog prava mogao donijeti odluku, pa mu je autorica poslala opis radnje filma i animatik. Na temelju toga autorica je od gospodina Slavka Avsenika ml. dobila odobrenje za sinkronizaciju bez plaćanja autorske naknade. S obzirom na to da se radilo o djelu iz 1976. u izvedbi slovenskog kvinteta Ansambela bratov Avsenik koji je djelovao od 1959. do 1989., ovakav temeljit pristup potaknuo je autoricu da malo detaljnije istraži povijest ovog ansambla. Otkrila je da su snimili 670 pjesama od kojih je najpoznatija „Na Golici“ koja se smatra najizvođenijom instrumentalnom pjesmom na svijetu, da su izdali 120 ploča u nakladi većoj od 30 milijuna primjeraka, od čega su 31 zlatna, 2 platinaste i 1 dijamantna, da su upisani u Guinnessovu knjigu rekorda kao najplodniji folk sastav, da su svirali na otvaranju Zimskih olimpijskih igara u Innsbrucku, da postoji Muzej Avsenik posvećen njihovom djelovanju, da je 2013., povodom proslave šezdesete obljetnice Ansambela bratov Avsenik, napravljen mjuzikl „Bila sva mlada oba“ za koji je kostimografiju napravio Alan Hranitelj, jedan od najpoznatijih europskih kostimografa. Slavko Avsenik ml., sin Slavka Avsenika, osnivača Ansambela bratov Avsenik, je skladatelj, aranžer i producent. Diplomirao je jazz klavir u Grazu i kompoziciju filmske glazbe u Bostonu. Surađivao je s grupom Laibach na njihovom albumu Opus dei. [12, 13, 14, 15]

Autor glazbe koja je komponirana za film „Od Petra za Aidu“ je Stanislav Kovačić. Proces komponiranja glazbe za film započeo je razgovorom autorice filma i autora glazbe tijekom kojeg mu je autorica, na temelju animatika, detaljno opisala i obrazložila ideju, temu, atmosferu i emocije koje filmom želi prenijeti gledateljima te mu je poslala poveznicu na glazbeno djelo „V Postojnski jami“. Stanislav Kovačić je komponirao dio glazbene podloge koja se koristi u filmu u skladu s uputama autorice, animatikom i postojećim instrumentalnim djelom Ansambela bratov Avsenik "V Postojnski jami" kao

glavnom smjernicom za skladanje, jer se ta kompozicija u filmu koristi kao osnovna glazbena kompozicija. Odličnim povezivanjem te dvije kompozicije u skladnu auditivnu cjelinu, koja je dinamički usklađenu s animatikom, a zvukom s ukupnim željenim dojmom koji bi film trebao ostaviti na gledatelje, dovršena je glazba za film.

Dizajn zvuka za film napravio je Stanislav Kovačić. Šumovi koje čujemo u filmu su prvenstveno ambijentalni šumovi kao što su zvukovi ulice, žamor ljudi, zvuk pisanja, gužvanja papira i slični.

12. MONTAŽA FILMA

Montažu slike i zvuka napravila je autorica filma korištenjem programa Adobe Premiere Pro. Rad u ovom programu autorica dobro poznaje jer ga je koristila u procesu montaže svih svojih filmova: animiranih, eksperimentalnih i jednog kratkometražnog igranog filma. Iz tog razloga proces montaže za autoricu nije bio zahtjevan, a odvijao se istovremeno s procesom nastanka filma. Odmah po dovršetku pojedinog kadra, neovisno o stupnju njegove dovršenosti (gruba animacija, fina animacija, koloriranje) kadar je montiran. Tako je postepeno građena cjelina filma. Iako ovakav pristup nije uobičajen kad se radi o filmovima u čiju je realizaciju uključen veći broj suradnika, u konkretnom slučaju on je bio moguć i vrlo koristan jer je autorica u svakom trenutku mogla pogledati i vrednovati dotadašnje rezultate rada. Ako s nečim ne bi bila zadovoljna, odmah bi napravila potrebnu doradu ili izmjenu. Istovremeno s montažom vizualnog dijela filma autorica je radila i montažu auditivnog dijela filma. S obzirom na to da su prva i druga radna verzija dizajna zvuka za film napravljene po animatiku i zvuk je mogao, odmah po dovršetku svakog pojedinog kadra, biti montiran. S obzirom na to da je tijekom procesa rada na filmu došlo do manjih odstupanja finalne verzije filma od animatika, na kraju je bilo potrebno napraviti manje korekcije druge radne verzije dizajna zvuka kako bi se uskladilo vremensko trajanje vizualnog i auditivnog dijela u svakom od kadrova.

13. FINANCIRANJE FILMA

Proces rada na animiranom filmu podrazumijeva timski rad i kvalitetnu suradnju većeg ili manjeg broja suradnika koji su angažirani na različitim zadacima u cilju stvaranja kvalitetnog umjetničkog djela. Broj suradnika koji će biti angažiran u procesu realizacije animiranog filma ovisi o zahtjevnosti procesa, dužini filma i raspoloživim financijskim sredstvima.

Jedan od zadataka koji su imali studenti druge godine sveučilišnog diplomskog studija Animirani film i novi mediji, smjer Animirani film bio je pripremiti dokumentaciju za Hrvatski audiovizualni centar za poticanje proizvodnje animiranog filma koja je sadržavala: režijsku koncepciju, scenarij, knjigu snimanja, sinopsis, dizajn likova i primjere pozadina, operativni plan i plan financiranja. Financijska sredstva koja je Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu dobila od Hrvatskog audiovizualnog centra za realizaciju studentskih diplomskih animiranih filmova omogućavaju studentima simulaciju situacije u kojoj će se naći prilikom realizacije svog

prvog profesionalnog (debitantskog) filma, a to je mogućnost odabira suradnika koji će biti uključeni u proces rada na filmu i planiranje trošenja raspoloživih financijskih sredstava. Administrativni dio posla vezan uz financiranje studentskih diplomskih animiranih filmova, kao što je sklapanje Autorskih ugovora s odabranim suradnicima i kontrola trošenja sredstava, u ime producenta filma, Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, obavila je stručna suradnica Martina Meštrović.

14. SURADNICI NA FILMU

Filmska ekipa [16] je radni tim koji neposredno radi na realizaciji filma. Broj članova filmske ekipe u realizaciji profesionalnog animiranog filma može varirati od samo jedne osobe do stotinjak i više osoba, što prvenstveno ovisi o raspoloživim financijskim sredstvima, dužini filma i roku u kojem film treba biti realiziran. Pronalaženje i odabir suradnika koji će raditi na filmu vrlo je bitan element u procesu stvaranja filma, jer o kvaliteti rada svih osoba uključenih u proces nastanka filma ovisi konačna kvaliteta filma i njegov uspješan završetak u planiranom roku. Kad se radi o realizaciji studentskih kratkometražnih animiranih filmova broj suradnika je mali, pa „filmsku ekipu“ uz autora/autoricu filma najčešće čini još samo dizajner/dizajnerica zvuka.

U proces rada na realizaciji filma „Od Petra za Aidu“, uz autoricu filma, bilo je uključeno petero suradnika: Mirta Brkulj, David Hafer Garcia, Nikolaus Jantsch, Stanislav Kovačić i Goran Ribarić.

Nakon analize dramaturgije filma, koja je napravljena od strane mentora i autorice, zaključeno je postoje dijelovi čijom doradom bi se postigla bolja ritmizacije radnje. Mentor je autorici preporučio da pokuša pronaći osobu s kojom bi dramaturški doradila nekoliko kadrova filma. Suradnja je ostvarena s redateljem, scenaristom i producentom Goranom Ribarićem. Goran Ribarić rođen je 1990. u Zagrebu gdje je 2015. diplomirao Filmsku i televizijsku režiju na Akademiji dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Njegovi studentski filmovi prikazani su na mnogim domaćim i stranim filmskim festivalima. Za kratki dokumentarni film „Stravinski u Zagrebu“ 2013. dobio je Rektorovu nagradu, a za kratki promotivni igrani film „FRKA“ u sklopu Filmske revije na Akademiji dramske umjetnosti 2015. dobio je Posebnu rektorovu nagradu. Goran Ribarić režira i piše radio drame za Dramski program Hrvatskog radija. Za Treći program Hrvatske radiotelevizije (HRT) režirao je emisije „Knjiga ili život“, „Što je klasik?“, „Bilješke o jeziku“ i „Znanstveni krugovi“. Bio je redatelj, scenarist i urednik emisije „Glazbeni TOP20“ i radio je na emisiji „PopRock.HR“ za HRT. Autor je i producent dječje igrano-lutkarske serije „Slonko“ koja je nastala u produkciji Lux filma za HRT. Trenutno radi kao scenarist i redatelj na dva kratka dokumentarna serijala za HRT: „Put rijeka“ i „Naše male fešte“ koji bi trebali biti prikazani 2025. godine. Scenarist je i redatelj dokumentarnog web serijala „Zelena minuta“ koji je financiran sredstvima Europske unije. Radio je kao scenarist i redatelj 4. i 5. sezone emisije „Startaj Hrvatska“ na Novoj TV. Radio je kao redatelj kino sinkronizacije dugometražnog animiranog filma „Neparožderi“. U kazalištu režira predstave od kojih se ističe „Ljubaf“ u koprodukciji Gradskog kazališta „Joza Ivakić“ u Vinkovcima i Hrvatskog kazališta u Pečuhu. Četiri godine radio je u uredništvu festivalskog biltena Pulsakog filmskog festivala. U Privatnoj umjetničkoj gimnaziji u Zagrebu predaje predmet Filmske umjetnosti i voditelj je

Filmske radionice. Dobitnik je natječaja „Krstó Papić“ za razvoj scenarija Društva hrvatskih filmskih redatelja za dokumentarni film „Na snježnoj crti“ (radnog naslova „Na liniji“). Nominiran je 2022. za Nagradu hrvatskog glumišta u kategoriji: Najbolja redateljska ostvarenja u radio drami.

Zbog opsega posla i vremenskog roka do kada je film trebao biti završen, autorica je za posao koloriranja trebala angažirati suradnicu/suradnika koja/koji zna raditi u programu TVPaint. Suradnju je ostvarila s Mirtom Brkulj. Mirta Brkulj rođena je u Zadru 1994. godine. Prijediplomski (2017.) i diplomski (2019.) studij Animirani film i novi mediji završila je na Akademiji likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Tijekom studija bila je četiri mjeseca na ERASMUS+ studijskom boravku u Poljskoj i mjesec dana u Češkoj u okviru programa CEEPUS. Za vrijeme i nakon studija bila je polaznica nekoliko radionica iz područja struke. Radno iskustvo stjecala je radeći za: Cartoon Saloon (2021. - 2023.), Luma film (2020.), AIM Creative Studios u okviru ERASMUS+ stručne prakse (2019. - 2020.), Adriatic Animation (2018.), Prime Render Studios (2018.) i Hrvatsku radioteleviziju (2015.). Radi u programima: Photoshop, ToonBoom Harmony, TVPaint, Premiere, After Effects, MOHO, The Gimp i Krita. Njezini radovi bili su prezentirani javnosti 14 puta na filmskim festivalima i izložbama u zemlji i inozemstvu. Kao samostalna umjetnica bavi se animacijom, ilustracijom i crtanjem stripova. Objavljena su njezina tri stripa: „Ni tu ni tamo“, „Štrigice se vozu u zlatnin vaperu“ i „Đir oko Silbe“. Vodila je 3 radionice stop-animacije. Članica je Hrvatskog društva likovnih umjetnika. [17]

Glas likovima Petera i poštará posudio je David Hafer Garcia. David i autorica filma upoznali su se 2023. u Mariboru na radionici stop animacije koja je održana za studente umjetničkih akademija iz više zemalja u okviru Stop Trik Festivala. Ostvarena suradnja na ovom filmu dobar je primjer značaja festivala animiranog filma kao platformi za otvaranje potencijalnih mogućnosti suradnje u struci. David Hafer Garcia rođen je 1999. u Gelsenkirchenu u Njemačkoj. Diplomirao je psihologiju 2021. i iste godine postaje student slikarstva na Akademie der bildenden Künste Wien u Beču u klasi profesora Alastaira Mackinvena. Nedugo nakon snimanja glasa za ovaj film David je otišao u Ciudad de México gdje pohađa Nacionalnu školu za slikarstvo, kiparstvo i grafiku (La Escuela Nacional de Pintura, Escultura y Grabado) La Esmeralda. Profesori su mu Sofia Taboas i Santiago Borja. La Esmeralda je osnovana 1927. i na njoj su između ostalih predavali Frida Kahlo i Diego Rivera. Danas je La Esmeralda u sastavu INBAL-a (Instituto Nacional de Bellas Artes) i CENART-a (National Center for the Arts).

Glasove za film snimio je profesor Nikolaus Jantsch, mentorov kolega s Universität für angewandte Kunst Wien, zahvaljujući kojem je proces profesionalnog snimanja glasa u Beču bilo moguće. Njegovo znanje i iskustvo, potpuna angažiranost i strpljenje prilikom ponavljanja snimanja, omogućili su da na kraju ovog procesa autorica ima dovoljnu količinu materijala od kojeg će, u procesu montaže zvuka, biti odabrana ona varijacija tempa i tonaliteta izgovorenog teksta koja će biti najbolje usklađena s animacijom. „Nikolaus Jantsch rođen je u Linzu 1978. Upisao je studij sociologije 1999., ali se 2000. preselio u Beč i počeo je studirati slikarstvo i eksperimentalnu animaciju u klasi profesora Christiana L. Atterseeja na Universität für angewandte Kunst Wien. Diplomirao je 2006. s odličnim uspjehom. Od 2012. voditelj je Odjela za

animaciju na Universität für angewandte Kunst Wien.“ [18] Njegovi filmovi prikazani su na brojnim festivalima.

Dio glazbe, šumove i dizajn zvuka za film napravio je Stanislav Kovačić. Na temelju razgovora s autoricom, animatika u kojem su naznačeni trenutci u kojima se trebaju čuti glazba, glas i šumovi, auditivnih karakteristika postojećeg glazbenog djela „V Postojnski jami“ Ansambela bratov Avsenik koje je autorica odabrala za osnovu zvučne podloge filma, snimki više varijacija tempa i tonaliteta govora likova, Stanislav Kovačić napravio je prvu, radnu verziju dizajna zvuka. Nakon konzultacija s autoricom filma napravljene su manje izmjene i dorade radnog materijala. Nakon što je animacija bila gotova Stanislav Kovačić je vremenski u potpunosti uskladio pripremljeni auditivni materijal s vizualnim dijelom filma. Tako je nastao tonski zapis koji je montiran u film. „Stanislav Kovačić rođen je 1968. godine u Zagrebu. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirao je talijanski i španjolski jezik i književnost. Kao violončelist i bas gitarist te studijski glazbenik, aranžer i skladatelj, profesionalno se bavi glazbom. Svirao je ili nastupao s gotovo svim hrvatskim izvođačima. Objavio je četiri samostalna CD-a: „Street Cello“, „Uspavanke za djecu i odrasle“, „Rock Cello“ i „Punk cabaret“. Autor je glazbe za mnoge animirane, dokumentarne i igrane filmove te kazališne predstave i radio drame. Dobitnik je nekoliko nagrada za svoj dugogodišnji rad na sceni (Porin, Crni mačak). Na Marulovim danima nagrađen je za glazbu kazališne predstave „Judith French“, a na Pulskom festivalu nagrađen je Zlatnom arenom za glazbu iz filma „Sonja i bik“. [19]

Sa svim suradnicima autorica je ostvarila izuzetno kvalitetnu suradnju. Cijeli proces protekao je odlično, bez ikakvih problema, u ugodnoj, kreativnoj atmosferi. Svi suradnici doprinijeli su tome da film bude oblikovan na što je moguće kvalitetniji način i da bude završen u zadanom vremenskom roku. Na svemu tome autorica im je izuzetno zahvalna.

15. ZAKLJUČAK

Diplomski rad, kratkometražni animirani film „Od Petera za Aidu“ najkompleksniji je animirani film koji je autorica realizirala tijekom svog studiranja na sveučilišnom prijediplomskom i diplomskom studiju Animirani film i novi mediji na Akademiji likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. U usporedbi s njezinim prijašnjim filmovima ovaj film se izdvaja kompleksnošću naracije i režijskih postupaka te zahtjevnošću korištenih tehnika i duljinom trajanja. Tijekom procesa realizacije filma autorica je koristila znanja i vještine koje je stekla tijekom studija, u procesima realizacije svojih prethodnih filmova, kroz prisustvo na brojnim *masterclassovima*, kroz ostvarenu suradnju s drugim autorima i kroz analitičko i kritičko gledanje brojnih domaćih i svjetskih animiranih filmova, prvenstveno na brojnim festivalima animiranog filma kojima je prisustvovala.

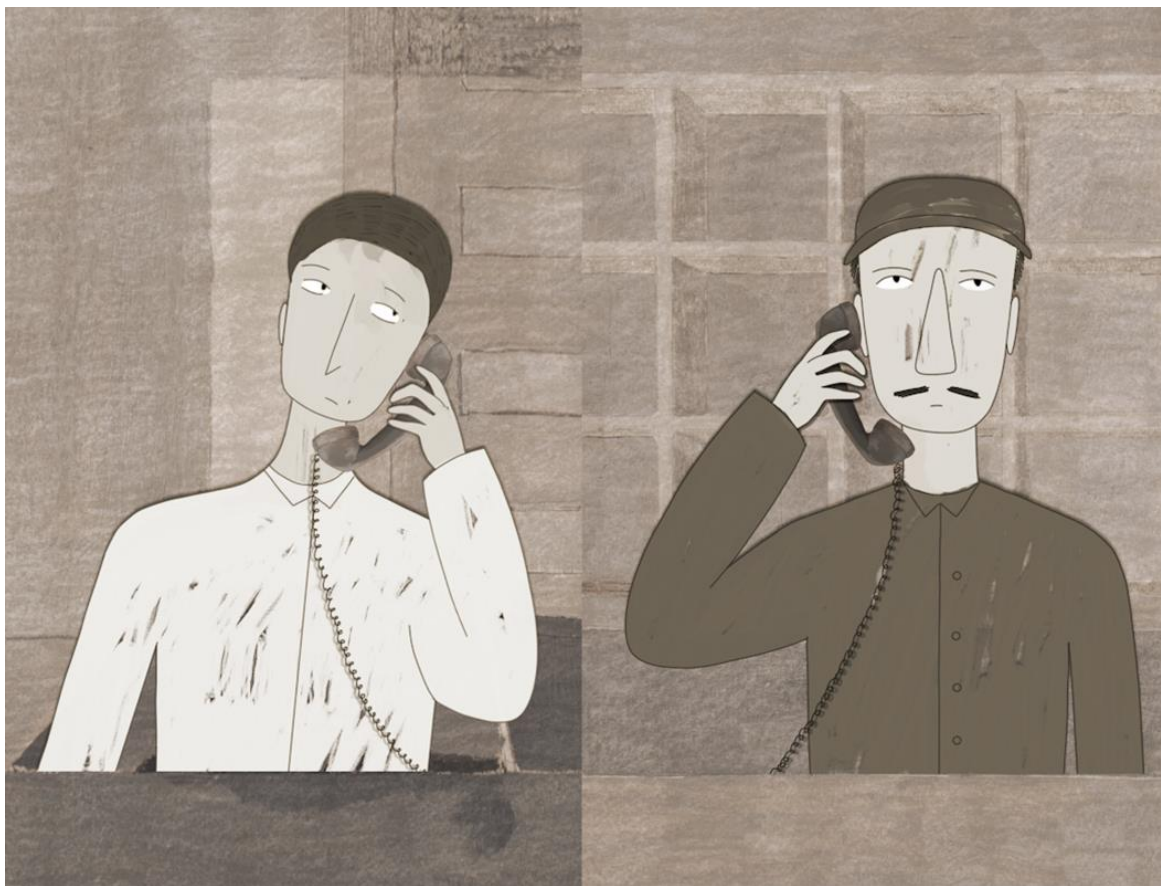
Izvršna suradnja s mentorom izv. prof. art. Danielom Šuljićem bila je ključna za proces realizacije filma. Tijekom redovitih konzultacija s mentorom napravljene su analize svih elemenata u svakoj od faza u procesu nastanka filma. Mentorova stručna, precizna, konstruktivna kritika i zajedničko traženje odgovora na pitanja kako i zašto je nešto zamišljeno i napravljeno te može li se to bolje i/ili drugačije napraviti, kako bi tema i redateljska koncepcija bili preneseni jasnije i kvalitetnije, rezultirali su doradama onih

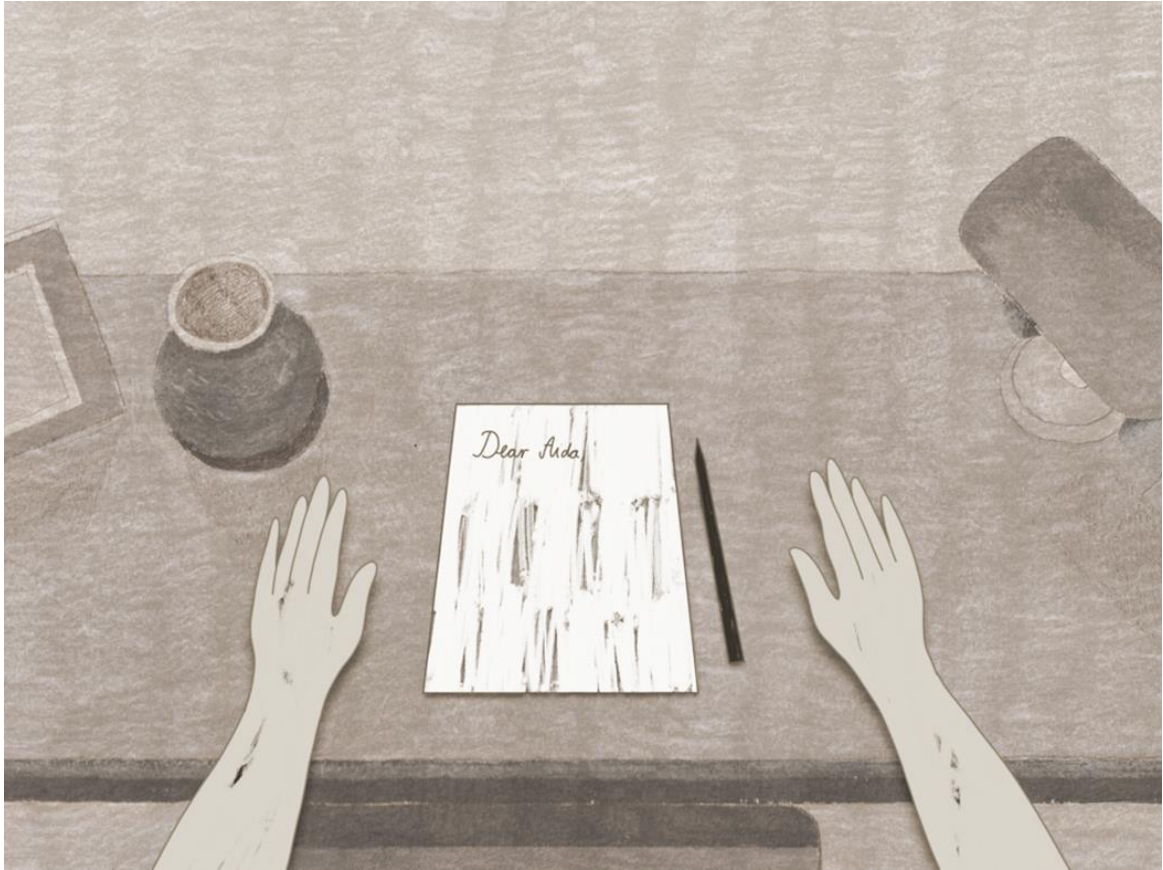
elemenata koji su u svakoj od faza realizacije filma uočeni kao prostori za dodatno promišljanje i traženje boljih i kvalitetnijih rješenja.

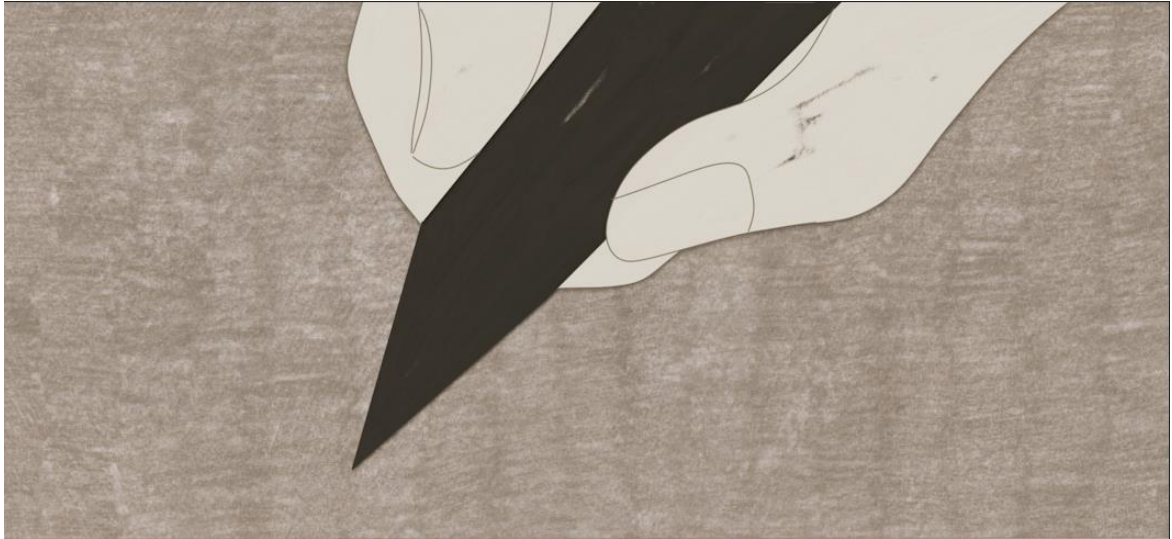
Dugotrajan i složen proces rada na ovom filmu omogućio je autorici, uz utvrđivanje i povezivanje znanja i vještina koje je stekla tijekom petogodišnjeg obrazovanja i njihovu nadogradnju kroz samostalno usvajanje novih znanja i vještina struke, iskustvo suradnje s kolegama u procesu realizacije filma i sposobnost kvalitetnijeg analitičkog i kritičkog sagledavanja vlastitog rada.

Na kraju ovog cijelog procesa autorica se suočila s pitanjem s kojom se u jednom trenutku suočava svaki autor: je li film gotov ili bi na njemu još trebalo raditi. U procesu vrednovanja vlastitog rada autoru mogu pomoći prethodno iskustvo, sposobnost kritičkog sagledavanja vlastitog rada, vremenski odmak i mišljenje osoba iz struke. U konkretnom slučaju, uzevši u obzir odnos vremena koje je autorica imala na raspolaganju za realizaciju filma i duljine filma, složenost realizacije pojedinih dijelova filma i ponajviše nemogućnost sagledavanja rezultata rada s vremenskim odmakom, autorica je u cjelini zadovoljna postignutim rezultatom, svjesna da (uvijek) postoje elementi čijom bi doradom film mogao biti još kvalitetniji.

16. FOTOGRAFIJE IZ FILMA

17. KORIŠTENI IZVORI

Napomena: korištenim izvorima autorica je pristupila tijekom kolovoza 2024.

1. <https://filmska.lzmk.hr/clanak/filmicnost>
2. https://www.animafest.hr/hr/2024/film/read_all/love_dad
3. https://animafest.hr/hr/2022/film/read/letter_to_a_pig
4. <https://filmska.lzmk.hr/clanak/biografski-film>
5. Borivoj Dovniković Bordo: Škola crtanog filma, Prosvjeta, Zagreb, 2009.
6. <https://filmska.lzmk.hr/clanak/toniranje>
7. <https://filmska.lzmk.hr/clanak/sepija>
8. <https://filmska.lzmk.hr/clanak/zvuk-na-filmu>
9. <https://www.zamp.hr/korisnici/pregled/64/97/promidzbene-poruke-filmovi-i-sl>
10. <https://www.zamp.hr/autorsko-pravo/o-autorskom-pravu/pregled/467/o-autorskom-pravu>
11. https://www.novilist.hr/mozaik/rif/dunja-ercegovic-ima-dva-pseudonima-pod-kojima-pjeva-i-jedan-porin/?meta_refresh=true
12. https://sl.wikipedia.org/wiki/Ansambel_bratov_Avsenik
13. <https://www.avsenik.com/muzej/ansambel-bratov-avsenik>
14. <https://www.index.hr/magazin/clanak/svijet-je-cuo-za-njih-ali-vi-vjerojatno-ne-ovaj-jugoslavenski-sastav-bio-je-megahit/2483471.aspx>
15. https://en.wikipedia.org/wiki/Slavko_Avsenik_Jr.
16. <https://filmska.lzmk.hr/clanak/ekipa-filmska>
17. <https://www.mirtadraws.com/>
18. <https://filmfreeway.com/TheMusicthatyouplay>
19. <https://epoha.com.hr/2020/02/25/intervju-stanislav-kovacic-glazba-je-moj-zivot/>